

Oponentní posudek bakalářské práce

Název práce: Nuda a motivace k učení
Autorka práce: Hedvika Koderová
Vedoucí práce: doc. PhDr. Isabella Pavelková, CSc.

Autorka se ve své bakalářské práci zabývá tématem nudy a motivace k učení. Jejím cílem je zmapování motivace k učení v souvislosti s nudou a zážitkem flow u žáků gymnázia všeobecného zaměření.

Práce je tradičně členěna na teoretickou a empirickou část. Je logicky členěna, má přehlednou strukturu. Obsahuje všechny povinné součásti, požadovaný rozsah je dodržen. Jazyková úroveň práce je až na drobné překlepy dobrá.

Teoretická část je věnována třem oblastem - teorii učební motivace a jejímu rozvíjení, zážitku flow a zejména nudě ve škole. Vychází z reprezentativního a dostatečně velkého počtu českých, tak i významných zahraničních zdrojů. Je velmi zdařilá, řazení témat má logické uspořádání, autorka provádí diskusi mezi různými autory a vyjadřuje se k prezentovaným faktům. Uvítala bych propracovanější charakteristiku konceptů, které jsou analyzovány v rámci empirické části. Práci by prospělo i sjednocení terminologie. V teoretické části se nesetkáme např. s pojmem rysová nuda, externí a interní stimulace a dalšími.

V empirické části autorka formuluje hlavní cíl výzkumu – prověřit, zda existují vazby mezi motivací žáků, nudou a zážitkem flow v matematice. Následuje šest výzkumných otázek. První se týká vztahu mezi rysovou a situační nudou, druhá vztahu mezi situační nudou a prožitkem flow a další tři souvislosti nudy s postoji žáků k matematice, s vybranými druhy jejich motivace a s prospěchem. Poslední výzkumná otázka se ptá na situace v hodinách matematiky, při kterých žáci zažívají nudu. V rámci prvních pěti výzkumných otázek autorka vytvořila dvacet hypotéz zhruba dvou typů – jeden mluví obecně o závislosti, druhý specifikuje i směr této závislosti. Domnívám se, že autorka našla v teoretické části dost odůvodnění pro to, aby použila převážně pouze hypotézy druhého typu a tím jejich počet zredukovala. Část věnovaná prezentaci výsledků by se pak stala přehlednější.

Vzhledem k šíři tématu je využita především kvantitativní metodologie, konkrétně pro prvních pět výzkumných otázek. Výzkumný soubor tvořilo 135 žáků gymnázia. Respondentům byly administrovány dotazníky DUM, BPS, MSBS, dotazník postojů k matematice a Krátká stupnice flow. Některé dotazníky byly pro účely výzkumu upraveny. Získaná data byla vyhodnocena prostřednictvím deskriptivní a induktivní statistiky. Bylo ověřováno, zda data mají normální rozložení a použita korelační analýza. Protože se ukázalo, že některé proměnné nemají normální rozložení, byl pro posouzení závislosti použit jak Pearsonův, tak Spearmanův korelační koeficient. Autorka prokázala schopnost samostatně pracovat s programem JASP.

Problémem empirické části je skutečnost, že si autorka neuvědomila, že směr závislosti vyjádřený korelačním koeficientem je dán jeho znaménkem. Testování hypotéz druhého typu, tedy těch, kde je dán směr závislosti, prováděla za pomoci korelačního koeficientu měřeného u podsouborů žáků, jejichž postoj byl u daných charakteristik vyhraněný, konkrétně tedy těch, kteří v odpovědích v dotazníku používali dva krajní body na jedné straně škály. Takový postup je metodologicky neobhajitelný, nevede k odpovědím na zkoumané hypotézy. Rozdělit

soubor dat a kvantifikovat korelaci v podsouborech má smysl pouze v případě, kdy jsou podsoubory tvořeny na základě třetí proměnné (např. pohlaví, věk). Pokud ale omezíme obor jedné z korelovaných proměnných, vede to ke snížení korelačního koeficientu, nejen tedy ke snížení možnosti prokázat statistickou významnost, jak uvádí autorka.

Výsledky výzkumu jsou přehledně strukturovány. Doporučila bych více využít a podrobněji interpretovat bodové diagramy, které by měly být jedním z prvních kroků při hodnocení vzájemného vztahu dvou veličin. Tabulky by bylo vhodné redukovat odebráním nadbytečných sloupců (poslední sloupec u tab. 3, 6, 9) a sjednocením číselného formátu na 2 desetinná místa. Tím by se získal prostor pro lepší popis proměnných, aby nebylo nutné používat velký počet zkratk. Tak by se autorka vyhnula zbytečným nedorozuměním, např. u tabulky 6, kde je zřejmě první zkratka „A“ překlep pro Cronbachovo α .

Vzhledem k tomu, že dotazník učební motivace DUM má pouze 8 položek, přivítala bych místo tří příkladů i specifikaci dalších dvou znaků Potřeba sociální afiliace a Potřeba výkonová strachová. Výsledky by pak bylo možné lépe interpretovat. Proč jsou pod nadpisem Psychometrické charakteristiky dotazníků DUM a MSBS na str. 42 uvedeny postoje žáků k matematice? Tabulka 12 a graf 3 jsou zastupitelné, stačilo uvést pouze jednu prezentaci.

Diskuze práce je zdařilá v části, která porovnává vlastní zjištění se současným poznáním, tak jak je prezentováno v teoretické části práce. Přivítala bych ale, možná už v rámci prezentace výsledků, polemiku nad vlastními výsledky.

Otázky pro obhajobu:

- 1. Jak si autorka vysvětluje skutečnost, že celkové skóre dotazníku pro zjišťování situační nudy záporně koreluje pouze s faktorem dotazníku Flow Hladký průběh, zatímco korelace s faktorem Absorpce je nízká?*
- 2. Korelační koeficienty dotazníku zjišťování situační nudy s vybranými postoji k matematice jsou poměrně nízké, nejnižší je ale korelační koeficient se známkou z matematiky. Čím je to dáno?*
- 3. Nebylo by přínosné zkoumat také vztah mezi postoji k matematice a rysovou nudou? A to přesto, že ke známce z matematiky se vztahoval pouze dotazník pro zjišťování situační nudy?*

Přes uvedené výhrady se domnívám, že práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 22.8.2018

Alena Škaloudová, Ph.D.